

Wielojęzyczność i wczesna edukacja dzieci

Rozmawianie z dziećmi w języku(ach) ojczystym(ych) rodziny
i poznawanie możliwości kształcenia

Drodzy Rodzice,

czy w Państwa rodzinie mówi się kilkoma językami albo mówi się innymi językami niż język niemiecki? W takim przypadku jest to dla Państwa i Państwa dziecka duża korzyść: poprzez język czy języki, którymi mówi się w Państwa rodzinie oraz język niemiecki, którym posługuje się otoczenie dziecka, Państwa dziecko może wzrastać w środowisku wielojęzycznym. W wyniku tego należą Państwo do większości światowej ludności, ponieważ wzrastanie w otoczeniu wielojęzycznym i posługiwanie się kilkoma językami jest w dzisiejszym świecie normalne i daje dużo możliwości w dalszym życiu, uczeniu się i drodze zawodowej.

Dzieci wzrastające w dwóch albo większej liczbie języków z reguły nie mają żadnych trudności z ich nauczaniem się, a nawet wręcz przeciwnie: niezależnie do tego, jakich języków człowiek nauczy się w dzieciństwie, fakt ten może korzystnie wpłynąć na naukę innych języków.

Jako wielojęzyczna rodzina wspierajcie Państwo naukę języków, którymi mówi się w Państwa rodzinie, żeby zachować ważną część rodzinnej tożsamości. W tej broszurce chcemy Państwu przedstawić, jak możecie Państwo wspierać Wasze dziecko w nauce języka jego otoczenia czyli języka niemieckiego oraz jaka jest oferta odnośnie do możliwości nauki języka niemieckiego w pobliżu Państwa zamieszkania.

Ihr
Ministerium für Kinder, Familie,
Flüchtlinge und Integration
des Landes Nordrhein-Westfalen

Wielojęzyczność od samego początku

Wielojęzyczność w codziennym życiu rodziny

- Opowiadajcie Państwo o tym, co robicie: dziecko poznało Państwa głos już w łonie matki. Jest on mu znany i uspakaja je. Mówcie przy tym w języku ojczystym Waszej rodziny. Wtedy dziecko czuje bliskość, bezpieczeństwo i ciepło.
- Wzrastanie z więcej niż jednym językiem jest dla Państwa dziecka darem, ponieważ w dłuższej perspektywie wielojęzyczność daje wiele korzyści. Język(i) używany(e) w rodzinie będą towarzyszyć Państwa dziecku przez całe życie. Ważne jest to, żeby od początku i z radością rozmawiali Państwo z dzieckiem. Nawet jeżeli dziecko jeszcze nie rozumie treści, cieszy się z każdej wypowiedzi do niego skierowanej.
- Rozbudzajcie Państwo w dziecku radość z mówienia przez częste mówienie przy okazji spraw codziennych w języku, który najlepiej Państwo opanowali.
- Również wtedy, kiedy Państwa dziecko chodzi do przedszkola lub korzystacie Państwo z opiekunki, język używany w Państwa rodzinie ma nadal duże znaczenie dla dziecka ponieważ poprzez ten język dziecko zbudowało więź z Państwem i rodziną oraz przez ten język doświadczyło poczucia bezpieczeństwa i ciepła.
- Również drugi język czyli język niemiecki będzie w przyszłości miał szczególne znaczenie dla Państwa dziecka np. w budowaniu przyjaźni czy później w szkole. Im lepiej Państwa dziecko zna jakiś język, tym łatwiej będzie mu nauczyć się kolejnego języka. Dlatego języki ojczyste Państwa rodziny są ważną podstawą uczenia się przez Państwa dziecko dalszych języków np. drugiego języka czyli języka niemieckiego.

Czytanie na głos

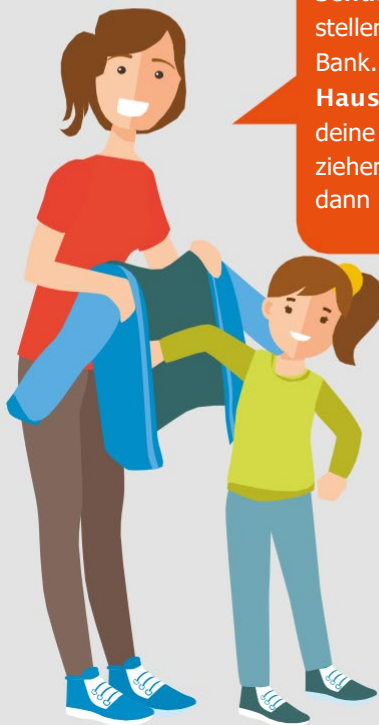
Wspólne oglądanie i czytanie na głos ilustrowanych książek pomaga Państwa dziecku w nauce mowy. Istnieją książki ilustrowane (także kilkujęzyczne) już dla niemowląt. Miejskie biblioteki publiczne posiadają duży wybór (kilkujęzycznych) książek dla bardzo małych dzieci i można je tam wypożyczać za darmo lub za bardzo niewielką opłatą.

Spis bibliotek miejskich znajdziecie Państwo na końcu tej broszurki

Guten Morgen, Clara! Komm, wir ziehen deine Sachen aus. Da haben wir deine **Mütze!** Die Mütze legen wir hier in dein Fach. Was ziehen wir jetzt aus? Stimmt, die **warme Jacke.** Den **rechten Ärmel** ausziehen und den **linken Ärmel** ausziehen.

Die **Jacke** hängen wir an den Haken. Jetzt ziehen wir **deine Schuhe** aus und stellen sie unter die Bank. Wo sind deine **Hausschuhe?** Da sind deine Hausschuhe. Die ziehen wir noch an und dann bist du fertig.

Über handlungsbegleitendes Sprechen können Sie Ihrem Kind ein sprachliches Vorbild sein.

Indem Sie benennen, was Sie gerade womit tun, bieten Sie Ihrem Kind neue Wörter an. Über die wiederholte Verwendung von Begriffen verknüpft das Kind diese mit den Tätigkeiten und erweitert seinen Wortschatz. Damit schaffen Sie auch eine wichtige Grundlage für die grammatikalische Entwicklung: Das Kind versteht, dass Sätze - wie auch die begleitenden Tätigkeiten - bestimmten Strukturen folgen.

Ruch i muzyka

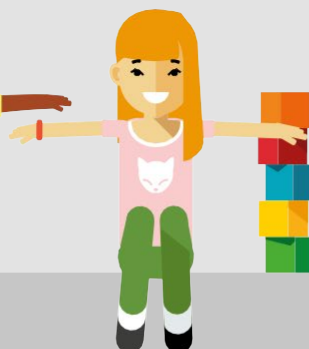
Naukowcy potwierdzają, że ruch i śpiewanie pomagają dzieciom w nauce mówienia. Podczas ruchu Państwa dziecko może poznać słowa poprzez swoje czynności lub na swoim ciele.

Stwarzajcie Państwo regularnie dziecku okazje, w których będzie mogło słuchać muzyki i/lub się poruszać. Poza tym istnieje wiele ofert zajęć, w ramach których Państwa dziecko może w grupie z innymi dziećmi śpiewać, gimnastykować się, dokazywać i bawić się, a Państwo jako rodzice macie szansę poznać nowe piosenki i zabawy dla dziecka. To mogłoby też umożliwić Państwa dziecku wejście w kontakt z językiem niemieckim w ramach zabawy.

Oferty zajęć ruchowych i muzycznych znajdziecie Państwo na końcu tej broszurki

Und wir singen unser Lied zur Begrüßung: „Das ist gerade, das ist schief ...“

Genau, das ist gerade.

Rade! Rade!

Oferty wczesnej edukacji dzieci

Grupy złożone z rodzin z dziećmi, rodzinne spotkania z dziećmi w wieku 0–3

Istnieje wiele ofert w celu wspierania rodzin we wzajemnym poznawaniu się, w wymianie doświadczeń oraz w zasięgnięciu porad odnośnie do kwestii wychowywania dzieci i życia rodzinnego. Przy takich okazjach często zawiązują się nowe przyjaźnie i grupy.

Wszystkie oferty edukacyjne mają na celu wspieranie Państwa i Państwa dziecka oraz towarzyszenie Państwu i Państwa dziecku. Współpraca z osobami kontaktowymi lub ze specjalistami przebiegająca w przyjemnej atmosferze wspiera też Państwa dziecko, bo dzięki temu będzie się ono dobrze czuło na takich zajęciach czy też później pod opieką opiekunki lub w przedszkolu.

Wielu rodziców opowiada, że po urodzeniu dziecka w życiu codziennym czują się czasami samotni. **Spotkania rodzinne czy też spotkania grup złożonych z rodziców i dzieci oraz spotkania w kawiarniach** dla rodzin dają możliwość wczesnego nawiązania kontaktu przez Państwo i Państwa dziecko z innymi rodzicami i dziećmi. Takie spotkania stwarzają możliwość wspólnego zjedzenia śniadania czy popołudniowego spotkania się przy kawie z innymi rodzinami. W ramach takich spotkań dzieci mają

wiele możliwości zabawy, a fachowy personel pedagogiczny służy radą, gdybyście mieli Państwo jakieś pytania.

Istnieje wiele specjalnych grup dla rodziców z dziećmi np. dla rodziców wielojęzycznych albo tylko dla ojców, tylko dla matek czy też tylko dla rodziców samotnie wychowujących dziecko. W spotkaniach takich grup możecie Państwo uczestniczyć już w pierwszym roku życia dziecka. Spotkania takich grup odbywają się w różnych miejscach, np. w przedszkolach, w szpitalach, w kawiarniach dla rodziców czy też instytucjach edukacyjnych dla rodzin. Grupa dla rodziców z dziećmi może służyć wymianie doświadczeń czy informacji lub wspomaganie rozwoju dziecka w ramach określonego programu. Poza tym w wielu zajęciach i spotkaniach grup mogą brać udział też inne osoby towarzyszące dziecku (babcie, dziadkowie, ciotce, wujkowie, przyjaciele). Najlepiej zapytać o to osobę prowadzącą takie zajęcia czy spotkania.

Adresy kontaktowe grup dla rodziców z dziećmi znajdziecie Państwo na końcu tej broszurki

Ich freue mich, Dich kennen zu lernen. Mein Name ist Maya und das ist hier ist Noah. Jetzt können unsere Kinder zusammen spielen.

W wielu grupach z programem „Pod ręką” /niem. „Griffbereit-Gruppen”/ są tłumacze, którzy pomagają w nawiązaniu rozmowy. Poza tym mile widziane jest wniesienie przez Państwa do jakiejś grupy języka ojczystego/języków ojczystych swojej rodziny. W ten sposób wszystkie dzieci będą wzrastały ze świadomości obecności wielu języków. Przez udział w spotkaniach takich grup oczywiście wspieracie też Państwo swoje dziecko w nauce języka niemieckiego.

Więcej informacji znajdziecie Państwo pod
www.kommunale-integrationszentren-nrw.de/griffbereit

W niektórych miastach istnieją instytucje działających charytatywnie „opiekunów rodzin” /niem. Familienpaten/ oraz „wypożyczanych dziadków” /niem. Leihgroßeltern/, którzy mogą wspierać Państwo w codziennym życiu nawet przez dłuższe okresy. Opiekunowie mogą przez krótki czas pilnować dzieci, załatwiać zakupy, towarzyszyć Państwu przy wizytach u lekarza czy przy załatwianiu spraw w urzędach oraz zajmować się Państwa dzieckiem. Opiekunowie mogą bawić się z Państwa dzieckiem i rozmawiać z nim przy tym po niemiecku.

W niektórych miastach znajdują się instytucje pośredniczące w wyszukiwaniu „opiekunów rodzin” oraz „wypożyczanych dziadków”. Prosimy żebyście Państwo sprawdzili to na końcu tej broszurki

Opieka nad dziećmi w dziennej opiece nad dziećmi /niem. Kindertagespflege/¹ lub w przedszkolu /niem. Kindertageseinrichtung; Kita/

- Państwa dziecko może od wczesnych lat życia uczęszczać do przedszkola lub do opieki dziennej. W tych miejscach wszystko ma swój ustalony przebieg, np. jest wspólne powitanie, dzieci jedzą razem, bawią się i nabywają nowych doświadczeń.
- Opiekunki do dzieci lub personel z wykształceniem pedagogicznym pomaga Państwu i Państwa dziecku przyzwyczaić się do uczęszczania do przedszkola lub do opieki dziennej. Na początku mogą Państwo także zostawać tam z dziećmi.
- Państwa dziecko może w szczególnie łatwy sposób nauczyć się języka niemieckiego, jeżeli wcześniej zacznie uczęszczać do przedszkola lub opieki dziennej. Im wcześniej Państwa dziecko będzie miało kontakt z językiem niemieckim, tym łatwiej będzie mu nauczyć się tego nowego dla niego języka. W miejscach tych dziecko będzie otrzymywało od personelu z wykształceniem pedagogicznym albo od opiekunki, ale też od innych dzieci wiele impulsów w języku niemieckim. W ten sposób Państwa dziecko będzie często słyszało język niemiecki i będzie często mówiło po niemiecku. Państwa dziecko nawiąże też przyjaźnie z innymi dziećmi mówiącymi po niemiecku lub w innym języku.

Informacje odnośnie do zgłaszania dzieci do przedszkola znajdziecie Państwo w następującym linku:

[www.kita.nrw.de/
eltern/kita-finder/
kita-finder-nrw](http://www.kita.nrw.de/eltern/kita-finder/kita-finder-nrw)

¹„Kindertagespflege” jest jedną z oferowanych w Niemczech form opieki nad dziećmi. Sprawują ją osoby prywatne w swoim miejscu zamieszkania; tzw. Tagesmutter.

Opieka dzienna nad dziećmi /niem. Kindertagespflege/

- W opiece dziennej nad dziećmi grupy dzieci są mniejsze w porównaniu z grupami w przedszkolach, a opiekę nad dziećmi sprawują opiekunki /niem. Tagesmütter/ lub opiekunowie /niem. Tagesväter/.
- Opieka dzienna nad dziećmi jest szczególnie odpowiednia dla małych dzieci (w wieku 0-3 lat) na etapie przejściowym między opieką sprawowaną przez rodzinę i propozycjami pozadomowej opieki i edukacji. Dzięki małym grupom niektórym dzieciom i ich rodzicom łatwiej jest przyzwyczaić się do nowego otoczenia i języka niemieckiego.
- Opiekunowie z dziennej opieki nad dziećmi przeszli specjalne szkolenie, żeby w optymalny sposób zajmować się Państwa dzieckiem. W ramach opieki opiekunowie ci pomagają też Państwu i Państwa dziecku w nawiązywaniu kontaktów z innymi rodzicami i dziećmi.
- Jako rodzice będziecie Państwo informowani zarówno o rozwoju Waszego dziecka jak też o przebiegu i celach dziennej opieki nad dziećmi. Opiekunowie przykładają dużą wagę do tego, żeby wszyscy rodzice czuli się przy tym mile widziani i żeby mogli wnieść w ten proces język ojczysty (języki ojczyste) swojej rodziny.
- W opiece dziennej organizowane są np. wspólne imprezy, na które zaprasza się wszystkich rodziców.

Miejsce fachowej opieki dziennej nad dziećmi właściwe dla Państwa rejonu znajdziecie Państwo na końcu tej broszurki

Przedszkole /skrót niem. Kita/

- Państwa dziecko może też od pierwszego roku życia uczęszczać do przedszkola. W przedszkolu wykształceni pedagogicznie pracownicy opiekują się dziećmi w wieku od pierwszego do szóstego roku życia. Niektóre przedszkola przyjmują też dzieci w wieku poniżej pierwszego roku życia. W zależności od wieku dziecka w przedszkolach są grupy 10-osobowe albo też 25-osobowe.
- W przedszkolach regularnie odbywają się tak zwane „rozmowy z rodzicami”, podczas których informuje się rodziców o rozwoju ich dziecka oraz o przebiegu dnia w przedszkolu. Podczas tych rozmów rodzice mogą też zadawać pytania.
- Poza tym w przedszkolach organizowane są różne przedsięwzięcia, spotkania informacyjne i imprezy, na które zaprasza się rodziców. Przy takich wydarzeniach przykładana jest duża wagę do tego, żeby angażowali się w nie wszyscy rodzice np. przez ich rodzinny język ojczysty (języki ojczyste).
- W przedszkolach docenia się język ojczysty danej rodziny, np. Państwa dziecko może mówić również w tym języku. Poza tym w przedszkolach śpiewa się piosenki w języku ojczystym danej rodziny lub w innych językach oraz przeprowadza się projekty, podczas których dzieci poznają różne języki.

Spis osób kontaktowych odnośnie do miejsc w przedszkolach znajdziecie Państwo na końcu tej broszurki

Lista adresów

Oferty zajęć ruchowych i muzycznych

 Name	 Adresse	 Telefon	 Internet	 E-Mail
Musikschule Stadt Hamm	Kolpingstraße 1 59065 Hamm	02381 175666	www.hamm.de/ musikschule	musikschule@ stadt.hamm.de
Familienbildung Diakonie Ruhr Hellweg	Südstraße 29 59065 Hamm	02381 5440040	www.diakonie-ruhr-hellweg.de	sernst@diakonie-ruhr-hellweg.de
Movere Verein für Psychomotorik	Eschenallee 16 59063 Hamm	02381 580500	www.movere.de	info@movere.de
Stadtsportbund	Stadthausstraße 3 59065 Hamm	02381 15155	www.ssb-hamm.de	info@ssb-hamm.de
Sportvereine von A-Z			www.hamm.de/sport/ sportvereine-von-a-z	

Biblioteki miejskie

 Name	 Adresse	 Telefon	 Internet	 E-Mail
Zentralbibliothek im Heinrich von Kleist Forum	Platz der deutschen Einheit 1 59065 Hamm	02381 17 5751	www.hamm.de/ stadtbuecherei	stadtbuecherei@stadt. hamm.de
Bezirksbücherei Bockum-Hövel Herringen	Friedrich-Ebert-Str. 23-25, Holzstr. 1	02381 17 5771 02381 175773		
Bezirksbücherei Heessen Rhynern	Piebrockskamp Unnaer Straße 10	02381 175772 02385 175778		

Lista adresów

Osoby kontaktowe odnośnie miejsc w przedszkolach

 Name	 Adresse	 Telefon	 Internet	 E-Mail
Beratungs- und Vermittlungsstelle für Kindertagesbetreuung	Caldenhofer Weg 192 59063 Hamm	02381 176399		kindertagesbetreuung@stadt.hamm.de
"Kitaportal"			www.hamm.de/ kitaportal	

Inne (edukacyjne i wspierające) oferty w miejscu zamieszkania

 Name	 Adresse	 Telefon	 Internet	 E-Mail
Kommunales Integrationszentrum	Stadthausstraße 3 59065 Hamm	02381 175040	www.hamm.de/ kommunales Integrationszentrum	ludger.bietmann@ stadt.hamm.de
Beratungsstelle für Eltern, Jugendliche und Kinder der Stadt Hamm	Elchstraße 11 59071 Hamm	02381 176170	www.hamm.de/ erziehungsberatung	eb-elchstr@ stadt.hamm.de
Beratungsstelle für Eltern, Kinder und Jugendliche der Caritas	Langestraße 27 59067 Hamm	02381 3787000	www.caritas-hamm.de	erziehungsberatung@ caritas-hamm.de
"Frühe Hilfen" Angebote für Eltern mit Kindern im Alter von 0-3 Jahren	Theodor-Heuss-Platz 12 Heinrich-Reinköster- Straße 8	02381 176334 02381 176413	www.hamm.de/fruehe- hilfen	fruehe-hilfen@ stadt.hamm.de
Elternschule	Caldenhofer Weg 159 59063 Hamm	02381 176180	www.elternschule- hamm.de	elternschule@ stadt.hamm.de
Familienbüro	Theodor-Heuss-Platz 12 59065 Hamm	02381 176363	www.hamm.de/familie	familienfreundlich @stadt.hamm.de

Informacje dodatkowe

www.familienbildung-in-nrw.de//fuer-eltern/elternstart-nrw

www.griffbereit-rucksack.de

www.kita.nrw.de

www.ane.de/bestellservice/sprachentwicklung

Ministerium für Kinder, Familie,
Flüchtlinge und Integration
des Landes Nordrhein-Westfalen

Völklinger Straße 4, 40219 Düsseldorf
Telefon: 0211 837-02
poststelle@mkffi.nrw.de
www.chancen.nrw

 @ChancenNRW

 @ChancenNRW

 Chancen_nrw

 Chancen NRW

